

Informacija o gospodarskim kretanjima

svibanj 2021.

Sažetak

Model brze procjene BDP-a upućuje na ubrzanje rasta realnog BDP-a u prvom tromjesečju ove godine u odnosu na posljednje tromjesečje 2020. U ožujku 2021. zaposlenost je ostala gotovo nepromijenjena u odnosu na početak godine, dok se broj nezaposlenih blago povećao. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena ubrzala se u ožujku na 1,2% (s 0,3% u veljači), što je uvelike bilo rezultat povećanja godišnje stope promjene cijena energije, zbog tekućeg rasta cijena naftnih derivata i pozitivnog učinka baznog razdoblja. Slobodna su novčana sredstva banaka i u travnju nastavila dosezati najviše razine dosad, čemu je u najvećoj mjeri pridonijelo smanjenje kunskih depozita države kod HNB-a. Godišnji se rast plasmana banaka i u ožujku usporio, na 2,3%, s 3,0% u veljači. Pritom je zabilježeno usporavanje godišnjeg rasta plasmana poduzećima (s 4,1% u veljači na 1,0% u ožujku) zbog i nadalje prisutnog baznog učinka, odnosno zbog snažnoga kreditiranja poduzeća u istom mjesecu prošle godine. S druge strane, godišnji se rast plasmana stanovništvu ubrzao s 1,6% na 2,2% zahvaljujući ubrzanju rasta stambenih kredita i ublažavanju pada gotovinskih nenamjenskih kredita. Prema travanjском fiskalnom izvješću opća je država u 2020., nakon tri uzastopne godine u kojima je zabilježen proračunski višak, ostvarila manjak proračuna od 7,4% BDP-a. Negativan rezultat odražava istodobno snažan pad prihoda i rast rashoda, što je posljedica pada gospodarske aktivnosti i troškova mjera za ublažavanje štete izazvane pandemijom. Pritom su mogućnost korištenja fondova EU-a za financiranje troškova izazvanih pandemijom i njihova veća raspoloživost ublažile pogoršanje državnih financija u 2020. godini i negativne posljedice pandemije za gospodarstvo u cjelini.

Model brze procjene BDP-a upućuje na intenziviranje gospodarskog rasta u prvom tromjesečju 2021. (Slika 1.). Pritom se rast industrijske proizvodnje ubrzao na 4,5% u odnosu na posljednje tromjesečje 2020., kada je bilo zabilježeno povećanje od 0,8%. Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, na tromjesečnoj se razini najviše povećala proizvodnja netrajnih proizvoda za široku potrošnju. Istodobno je rast zabilježen i kod svih ostalih sastavnica glavnih industrijskih grupacija, osim trajnih proizvoda za široku potrošnju, čija se proizvodnja zadržala na razini iz prethodna tri mjeseca (Slika 4.). U prvom se tromjesečju ubrzao i rast realnog prometa od trgovine na malo (6,6%) u odnosu na posljednje tromjesečje 2020., kada je bio ostvaren rast od 5,9% (Slika 7.). Građevinska se aktivnost u veljači nastavila povećavati pa je na tromjesečnoj razini zabilježen rast od 3,9%, pri čemu se u usporedbi s posljednjim tromjesečjem prethodne godine povećao obujam radova i na zgradama (4,7%) i na ostalim građevinama (5,8%, slike 5. i 6.).

Pogoršanje epidemiološke situacije i treći val epidemije u Hrvatskoj u travnju nepovoljno su se odrazili na pokazatelje potrošačkog i poslovnog optimizma. Prema podacima iz Ankete na početku drugog tromjesečja blago su se pogoršala očekivanja glede ukupne ekonomske situacije u Hrvatskoj te glede financijske situacije u kućanstvu za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas. Ipak, zahvaljujući postupnom rastu tijekom prvog tromjesečja, indeks pouzdanja potrošača u travnju nije se znatno promijenio u odnosu na prosječnu razinu iz prethodna tri mjeseca. Kada je riječ o pouzdanju poduzetnika, u travnju su se poslovna očekivanja u odnosu na ožujak u industriji poboljšala, u građevinarstvu su stagnirala, a u trgovini i uslugama snažno pogoršala. Takva kretanja u trgovini i uslugama ponajprije odražavaju nepovoljniju ocjenu tekuće poslovne situacije i nepovoljnija očekivanja u vezi s potražnjom u sljedeća tri mjeseca. Promatrano u odnosu na prosječnu razinu u prvom tromjesečju, indeks pouzdanja poslovnih subjekata bio je u travnju u građevinarstvu i industriji iznad prosječne razine u prva tri mjeseca ove godine, dok je u djelatnostima trgovine i usluga bio niži (Slika 8.).

Zaposlenost je nastavila stagnirati i tijekom ožujka na razini s početka godine. Time je ujedno premašila vrijednosti iz istoga lanjskog mjeseca, kada su se počeli osjećati prvi učinci pandemije na tržište rada. Gledano na tromjesečnoj razini, broj zaposlenih u prva je tri mjeseca 2021. bio veći za 0,9% (u odnosu na porast od 2% u četvrtom tromjesečju 2020., Slika

15.). Prema posljednjim dostupnim podacima za siječanj i veljaču 2021. jedna desetina ukupno zaposlenih bila je obuhvaćena mjerama za očuvanje radnih mjesta, što je gotovo jednako udjelu ostvarenom u prosincu 2020. Broj nezaposlenih, nakon višemjesečnoga kontinuiranog pada, blago se povećao u ožujku, te se tako i nadalje zadržao iznad prošlogodišnjih vrijednosti. U skladu s povećanjem broja nezaposlenih administrativna stopa nezaposlenosti malo se povećala, na 8,5% radne snage u ožujku 2021. (8,4% u veljači), što je za 0,8 postotnih bodova više nego u istom mjesecu prethodne godine (Slika 16.). U ožujku 2021. plaće su, nakon stagnacije u veljači, porasle, pri čemu je prosječna nominalna bruto plaća u prvom tromjesečju 2021. bila viša za 1,4% u odnosu na kraj 2020. godine (Slika 17.). Na godišnjoj je razini prosječna nominalna bruto plaća u ožujku 2021. bila viša za 2%. Osim plaća na raspoloživi dohodak zaposlenih posljednjih godina znatno su utjecale neoporezive naknade, koje su, pak, gotovo u potpunosti izostale od svibnja 2020. Prema posljednjim dostupnim podacima za veljaču 2021. prosječna nominalna neto plaća uvećana za neoporezive naknade smanjila se za 1,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, a istodobno se nominalna neto plaća povećala za 2,7%.

Potrošačke su se cijene u ožujku povećale za 1,1% u odnosu na prethodni mjesec (Tablica 1.), jednako kao i stopa temeljne inflacije (koja ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju). Mjesečni rast ukupne inflacije bio je uvelike posljedica sezonskog rasta cijena odjeće i obuće te poskupljenja duhana i naftnih derivata. Rast cijena duhana bio je rezultat povećanja trošarina i porasta proizvođačkih cijena tih proizvoda u ožujku. Poskupljenje naftnih derivata u ožujku zrcali rast cijena barela sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu za 5% u usporedbi s prethodnim mjesecom (Slika 20.), dok su u usporedbi s ožujkom 2020. godine cijene bile dvostruko više. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena povećala se s 0,3% u veljači na 1,2% u ožujku. Snažnom ubrzanju inflacije pridonijelo je povećanje godišnje stope promjene cijena energije koje je, uz spomenuto poskupljenje naftnih derivata u ožujku ove godine, uvelike bilo posljedica pozitivnog učinka baznog razdoblja, zbog znatnog pada tih cijena početkom pandemije u ožujku 2020. godine (Slika 19.). U ožujku se blago povećao doprinos prerađenih prehrambenih proizvoda (uključujući pica i duhan) inflaciji, zbog spomenutog poskupljenja duhana. Nasuprot tome, smanjio se doprinos industrijskih proizvoda

inflaciji, uglavnom zbog toga što je sezonski rast cijena odjeće i obuće bio manje izražen u usporedbi s ožujkom prethodne godine. Takva kretanja rezultirala su nepromijenjenom godišnjom stopom temeljne inflacije, koja je u ožujku, jednako kao i u veljači, iznosila 0,5%.

Nakon zamjetnog rasta ukupnoga robnog izvoza (za 6,2%) i uvoza (za 6,6%) u posljednjem tromjesečju prethodne godine, dinamika rasta robne razmjene s inozemstvom primjetno se usporila na početku 2021. godine. Tako se u siječnju 2021. ukupan robni izvoz povećao za 3,2% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja (Slika 10.), čemu je najviše pridonio rast izvoza medicinskih i farmaceutskih proizvoda, pojedinih kapitalnih proizvoda (posebno specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane i električnih strojeva, aparata i uređaja), svih vrsta energenata (poglavito zemnog i industrijskog plina) te proizvoda metalne industrije. Istodobno je ukupan robni uvoz bio veći za 1,8% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja (Slika 11.), kao rezultat većeg uvoza energenata (posebice nafte i naftnih derivata), proizvoda metalne industrije i prehrambenih proizvoda. Iako je zabilježen brži rast izvoza negoli uvoza, zbog primjetno veće uvozne baze povećao se manjak u robnoj razmjeni s inozemstvom, i to za 6,2% (Slika 13.). Prema prvim podacima za veljaču u prva dva mjeseca 2021. rast robnog izvoza ostao je nepromijenjen (3,2%), uz istodobno snažniji rast uvoza (4,2%) i manjka u robnoj razmjeni (za 12,9%) u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci.

HNB je početkom travnja intervenirao na deviznom tržištu prodavši bankama 190 mil. EUR. Do kraja travnja nisu zabilježene znatnije oscilacije nominalnog tečaja kune prema euru te se tečaj tijekom travnja kretao u uskom rasponu od -0,2% do 0,1% oko prosječno ostvarenog tečaja od 7,57 EUR/HRK (Slika 22.). Na kraju travnja nominalni je tečaj iznosio 7,55 EUR/HRK, gotovo jednako kao na kraju travnja prošle godine, dok je u usporedbi s krajem prošlog mjeseca nominalni tečaj EUR/HRK aprecirao za 0,2%. Nominalni efektivni tečaj kune tijekom travnja je ojačao za 0,5%, što je, uz jačanje prema euru, bilo rezultat jačanja kune i prema američkom dolaru te juanu renminbiju, koje zrcali jačanje eura prema tim valutama na međunarodnom deviznom tržištu.

Prekonočna kamatna stopa na bankovnom tržištu europodručja EONIA tijekom travnja blago je porasla, na -0,48%, dok se šestomjesečni EURIBOR neznatno snizio, na -0,52% (Slika 25.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju uglavnom su se tek neznatno smanjile tijekom travnja (Slika 26.). Tako je premija za rizik Hrvatske na kraju travnja iznosila 79 baznih bodova, te je, izuzevši Rumunjsku, i dalje viša nego za usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe.

Tijekom travnja HNB je zadržao visok stupanj ekspanzivnosti monetarne politike pa su slobodna novčana sredstva banaka nastavila dosezati dosad najviše zabilježene razine. Tako je prosječni dnevni višak kunske likvidnosti domaćega bankovnog tržišta u travnju iznosio 67,4 mlrd. kuna (Slika 55.), čemu je u najvećoj mjeri pridonijelo smanjenje kunske depozita države kod HNB-a. U takvim uvjetima promet na domaćem međubankovnom prekonočnom tržištu nije ostvaren već posljednjih godinu dana, a u travnju je izostao i promet repo poslovima banaka, dok je promet na ostalim segmentima bio skroman. Implicitna kamatna stopa izvedena iz trgovanja banaka ugovorima o valutnoj razmjeni vratila se približno istim vrijednostima koje su zabilježene prije ožujka (-0,41%), s obzirom na iščezavanje prošlomjesečnog učinka izdanja eurske obveznice na ovo tržište (Slika 28.). Istodobno je prekonočna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem blago porasla, na razinu od -0,01%, a kamatna je stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule ostala nepromijenjena te je

u travnju iznosila 0,02% (Slika 29.).

Kamatne stope banaka na nove kredite poduzećima i stanovništvu, koji uključuju prvi put ugovorene i ponovno ugovorene kredite, krajem ožujka uglavnom su ostale nepromijenjene (Slike 29. i 30.). Povećanje je u ožujku zabilježeno kod kamatnih stopa na dugoročne kredite poduzećima s valutnom klauzulom, koje su u najvećoj mjeri odraz kretanja kamatnih stopa na prvi put ugovorene kredite za investicije s valutnom klauzulom (Slika 32.). Što se tiče troškova kreditiranja stanovništva, kamatne su se stope vrlo blago smanjile (Slike 33. i 34.). Kada je riječ o depozitima, kamatne stope na oročene depozite stanovništva i poduzeća ostale su gotovo nepromijenjene u odnosu na prethodni mjesec (Slike 35. i 36.). U skladu s opisanim kretanjima razlika između kamatnih stopa na nove kredite i depozite u ožujku se blago povećala, na 4,6 postotnih bodova, uglavnom zbog nepovoljnijih kretanja troškova financiranja poduzeća, a istodobno se razlika između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita zadržala na 3,9 postotnih bodova (Slika 38.).

Monetarna kretanja u ožujku 2021. obilježilo je snažno povećanje neto inozemne aktive (NIA) monetarnog sustava te istodobno smanjenje neto domaće aktive (NDA), pa su se ukupna likvidna sredstva (M4) povećala za 2,2 mlrd. kuna ili 0,6% (na osnovi transakcija, Slika 39.).

Kretanje NIA-e i NDA-a odražava priljev sredstava od izdanja euroobveznica¹ na račune središnje države kod HNB-a, pri čemu je oko polovine tog priljeva država iskoristila za otplatu dospjele desetogodišnje dolarske obveznice. Godišnji rast M4 smanjio se s 8,6% u veljači na 7,4% u ožujku (Slika 50.) zbog baznog učinka odnosno znatno izraženijeg rasta deviznih depozita u istom razdoblju prošle godine (Slika 53.). Na početku pandemije na rast deviznih depozita utjecalo je povlačenje uloga iz investicijskih fondova odnosno prijenos novčanih sredstava iz investicijskih fondova u banke. Promatrano po sastavnicama ukupnih likvidnih sredstava, novčana masa (M1) veća je za 1,5 mlrd. kuna (0,9%) u odnosu na veljaču, pri čemu se godišnji rast M1 ubrzao s 18,0% u veljači na 18,4% u ožujku (Slika 49.), dok se kvazinovac povećao na mjesečnoj razini za 0,7 mlrd. kuna (0,4%), a na godišnjoj je razini zabilježen pad od 0,1% (nakon rasta od 2,0% u veljači).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) u ožujku su porasli za 1,4 mlrd. kuna ili 0,6% (na osnovi transakcija) u odnosu na prethodni mjesec, što je ponajprije rezultat porasta plasmana ostalim financijskim institucijama (0,8 mlrd. kuna) i stanovništvu (0,7 mlrd. kuna), dok je za plasmane nefinancijskim poduzećima zabilježen vrlo blagi pad (0,1 mlrd. kuna). Rast plasmana stanovništvu bio je podržan povećanjem stambenih kredita (0,3 mlrd. kuna ili 0,5%), ali i gotovinskim nenamjenskim kreditima, koji su na koncu višemjesečnoga kontinuiranog pada već drugi mjesec zaredom malo porasli (za 0,3 mlrd. kuna ili 0,6%). Promatrano na godišnjoj razini, rast ukupnih plasmana usporio se s 3,0% na 2,3% (Slika 41.) kao rezultat usporavanja rasta plasmana poduzećima (s 4,1% na 1,0%) zbog učinka baznog razdoblja, odnosno zbog snažnoga kreditiranja poduzeća u istom mjesecu prošle godine (Slika 42.). S druge strane, godišnji se rast plasmana stanovništvu ubrzao (s 1,6% na 2,2%, Slika 43.) zahvaljujući ubrzanju rasta stambenih kredita s 8,7% na 8,9% i ublažavanju pada gotovinskih nenamjenskih kredita s -3,0% na -2,5%. U valutnoj je strukturi tijekom ožujka primjetljiv

¹ Početkom ožujka Ministarstvo financija RH realiziralo je izdanje dviju tranši euroobveznica na međunarodnom tržištu kapitala, i to dvanaestogodišnje obveznice s dospeljećem 2033. godine u iznosu od 1 mlrd. EUR uz prinos od 1,257% te dvadesetogodišnje obveznice s dospeljećem 2041. godine u iznosu od 1 mlrd. EUR uz prinos od 1,788%.

blagi porast udjela kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu, s 54,7% na 54,9% (Slika 48.).

Bruto međunarodne pričuve blago su se smanjile u travnju (za 0,4 mlrd. ili 1,9%) u odnosu na ožujak i na kraju mjeseca iznosile su 20,7 mlrd. EUR (Slika 57.). Smanjenje pričuva uglavnom je bilo rezultat niže razine ugovorenih repo poslova i prodaje deviza bankama. U odnosu na kraj prethodne godine bruto međunarodne pričuve porasle su za 1,8 mlrd. EUR ili 9,4%, dok su neto raspoložive pričuve porasle za 0,7 mlrd. EUR ili 4,2%, te su na kraju travnja iznosile 18,4 mlrd. EUR.

Neto inozemni dug domaćih sektora u prva se dva mjeseca 2021. povećao za 0,9 mlrd. EUR (Slika 61.). Tome je najviše pridonijelo povećanje obveza države, u prvom redu zbog transakcija državnog duga na sekundarnom tržištu, kao i kreditnog zaduživanja države kod Međunarodne banke za obnovu i razvitak (IBRD). U znatno manjoj mjeri nepovoljna su kretanja rezultat sezonskog povećanja neto inozemnog duga kreditnih institucija zbog rasta inozemnih obveza nešto izraženijeg od rasta imovine. Također se pogoršala neto inozemna pozicija središnje banke, ali isključivo zbog smanjenja sredstava banaka u okviru sustava TARGET2. Isključe li se spomenuta sredstva, inozemna se pozicija središnje banke poboljšala, i to ponajprije zahvaljujući otkupu deviza od središnje države. Istodobno su nepovoljna kretanja tek djelomično ublažena smanjenjem neto inozemnog duga ostalih domaćih sektora, uključujući izravna ulaganja, prije svega zbog smanjenja obveza po kratkoročnim trgovinskim kreditima. Stanje bruto inozemnog duga na kraju veljače 2021. iznosilo je 42,0 mlrd. EUR, što je za 1,4 mlrd. EUR više nego na kraju 2020. godine (Slika 63.).

Travanjsko Izvješće o proceduri prekomjernoga proračunskog manjka i razini duga opće države pokazuje znatno pogoršanje salda proračuna opće države ostvarenoga u 2020. Manjak opće države tako je u prošloj godini iznosio 7,4% BDP-a, što je pogoršanje od 7,7 postotnih bodova u odnosu na višak ostvaren u 2019. (0,3% BDP-a). Pritom je pogoršanje salda u 2020. posljedica istodobnog pada prihoda i rasta rashoda u odnosu na prethodnu godinu. Snažan pad prihoda, od 6,5% na godišnjoj razini, odražava pad većine glavnih kategorija prihoda, uzrokovan ponajprije snažnom kontrakcijom gospodarske aktivnosti tijekom pandemije. Ipak, kod kategorije

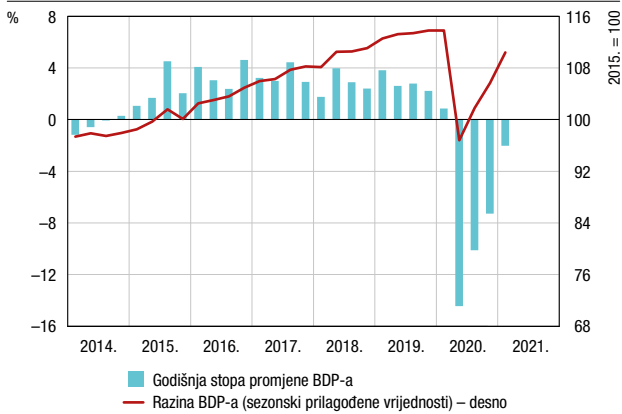
ostalih prihoda zabilježen je znatan rast, koji odražava rastuću apsorpciju fondova Europske unije, isplaćenu financijsku pomoć Fonda za solidarnost potresom ugroženim područjima, kao i isplate jednokratne izvanredne pomoći EU-a za ublažavanje posljedica pandemijske krize. Naime, Europska komisija dopustila je državama članicama da neiskorišteni dio sredstava iz prethodnoga višegodišnjeg financijskog okvira (2014. – 2020.) usmjere na ublažavanje negativnih učinaka krize. Unatoč godišnjem padu prihoda, zbog istodobnog pada BDP-a, omjer ukupnih prihoda i BDP-a povećao se u odnosu na prethodnu godinu za 0,5 postotnih bodova, odnosno na 48,0% BDP-a. Istodobno su rashodi proračuna na godišnjoj razini snažno porasli (8,6%), odražavajući rast svih kategorija izuzevši intermedijarnu potrošnju i rashode za kamate. Izrazito su povećani rashodi za subvencije s obzirom na trošak mjera za očuvanje zaposlenosti. Pozitivno je što se nastavio snažan rast investicija opće države. Sveukupno se omjer ukupnih rashoda i BDP-a povećao u odnosu na 2019. za 8,3 postotna boda i dosegnuo 55,4% BDP-a.

Prema podacima Ministarstva financija² na gotovinskom načelu u prvom tromjesečju 2021. godine ostvaren je manjak od 3,5 mlrd. kuna, što je ostvarenje povoljnije od manjka ostvarenog u istom razdoblju 2020. godine (4,6 mlrd. kuna). Navedena kretanja odražavaju nešto viši godišnji rast prihoda (10,0%) u odnosu na rashode (6,8%), pri čemu osobito treba obratiti pozornost na ostvarenja u ožujku, jer je u tom mjesecu 2020. godine započeo neposredan nepovoljan učinak pandemije na domaću gospodarsku aktivnost. Vidljivo je da su prihodi u ožujku 2021. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine znatno povećani, i to otprilike za 3,8 mlrd. kuna (rast od 26,2%), dok su istodobno rashodi povećani za 1,2 mlrd. kuna (7,0%).

Na kraju siječnja 2021. dug konsolidirane opće države iznosio je 332,3 mlrd. kuna, što je povećanje za 2,6 mlrd. kuna u usporedbi s razinom na kraju 2020. godine. Kada je riječ o relativnom pokazatelju javnog duga, na kraju siječnja 2021. on se povećao na 89,5%, s 88,7% BDP-a, koliko je iznosio na kraju 2020., pri čemu su iskazani relativni udjeli i pod utjecajem revizije BDP-a koja je objavljena u međuvremenu (Slika 64.).

2 Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

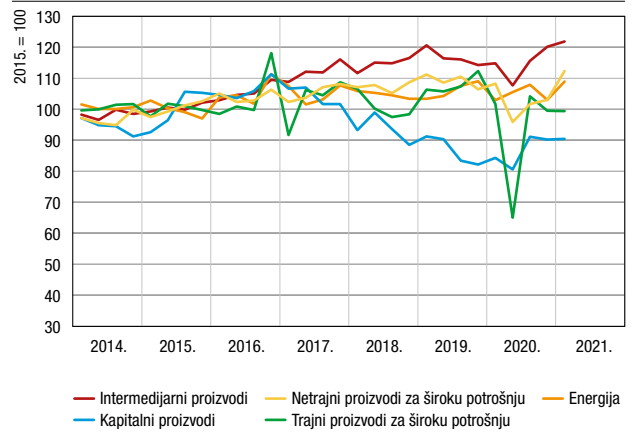
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2021. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na osnovi podataka objavljenih do 30. travnja 2021.

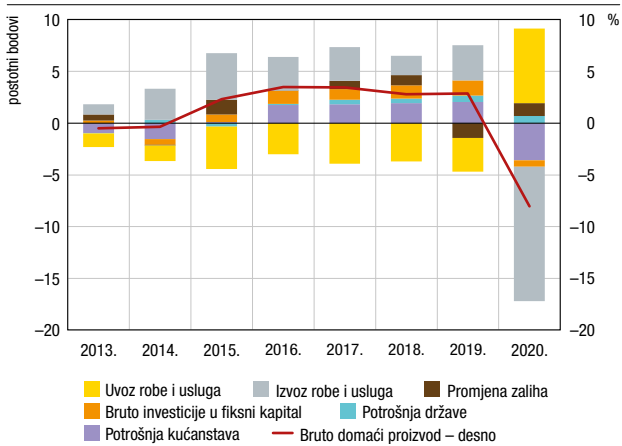
Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

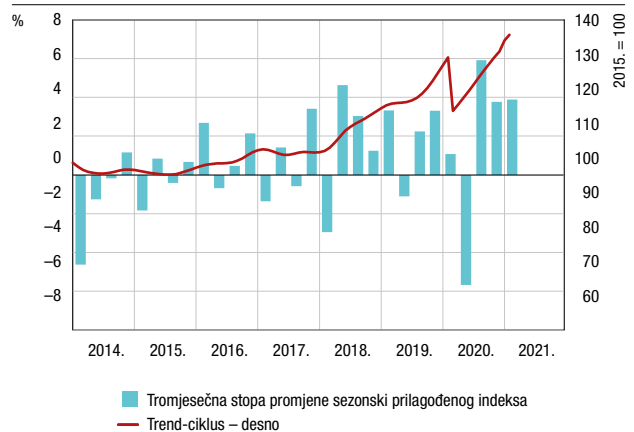
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Izvor: DZS

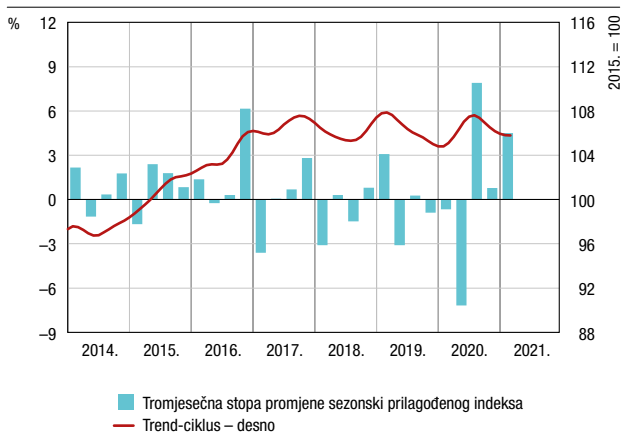
Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2021. odnosi se na siječanj i veljaču.

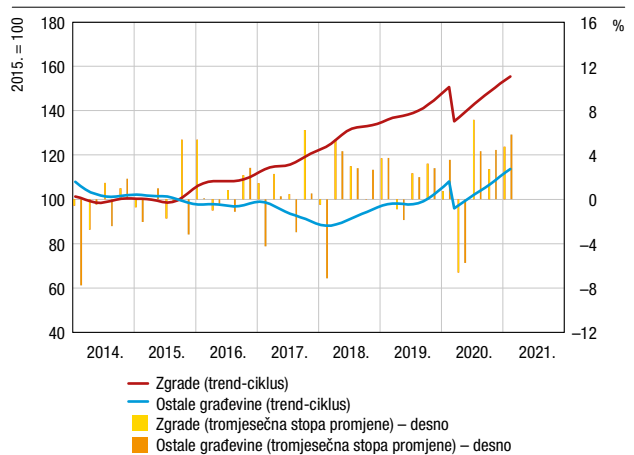
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 3. Industrijska proizvodnja

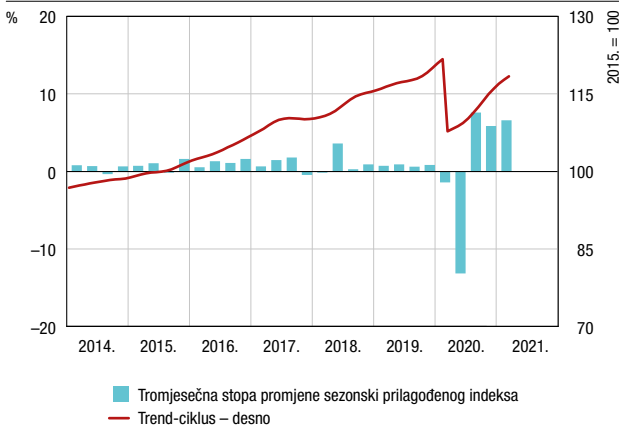
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

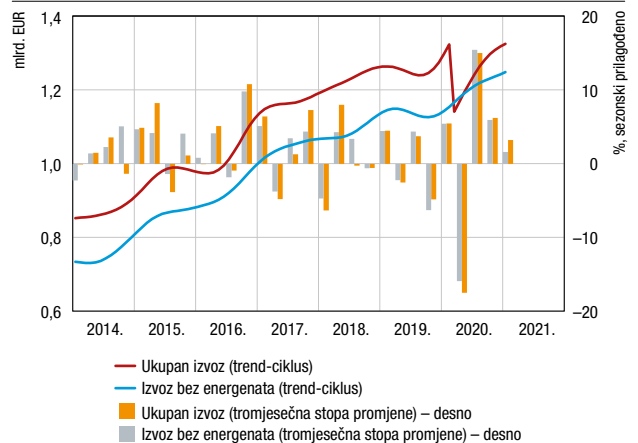
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

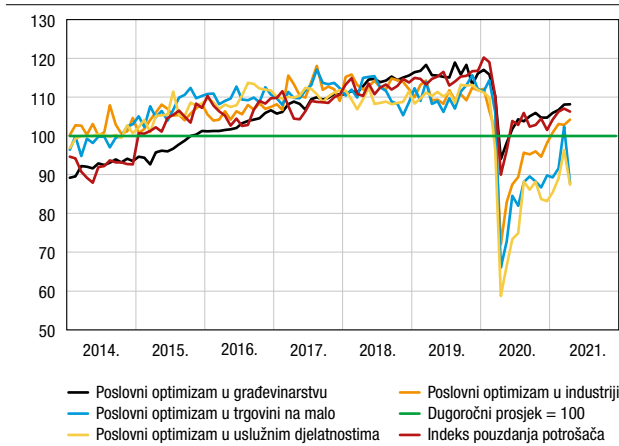
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

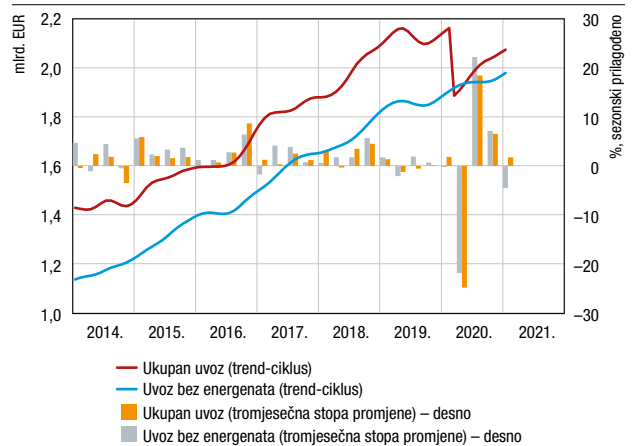
Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

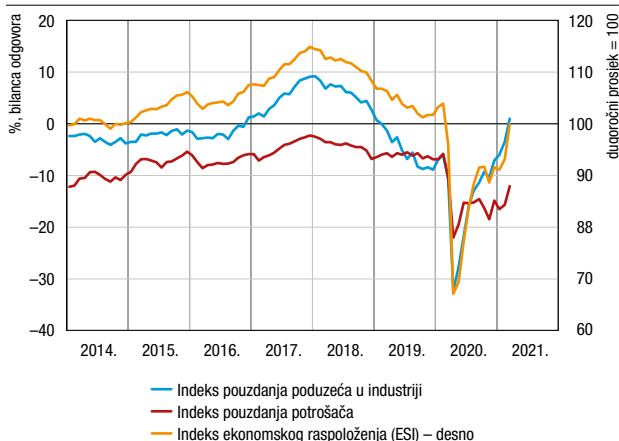
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

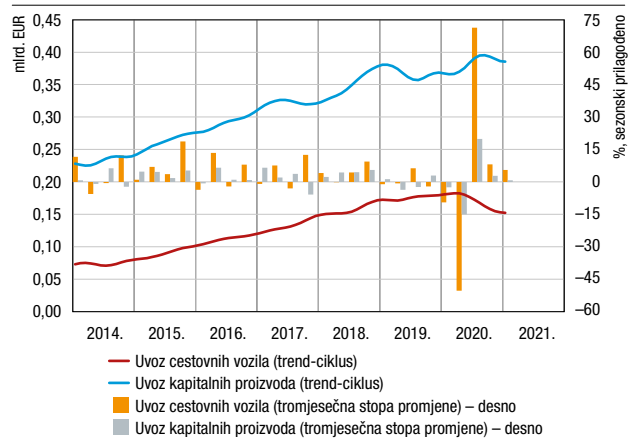
Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

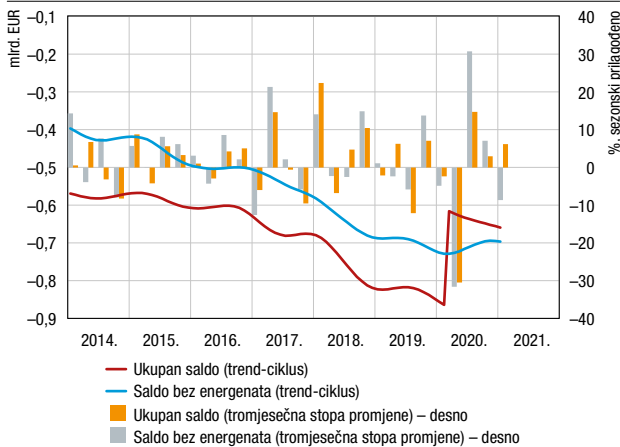
Napomena: Podaci zaključno s ožujkom 2021.
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

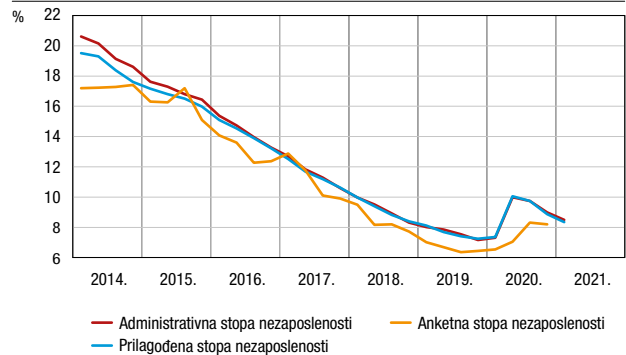

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77. Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robe razmjene

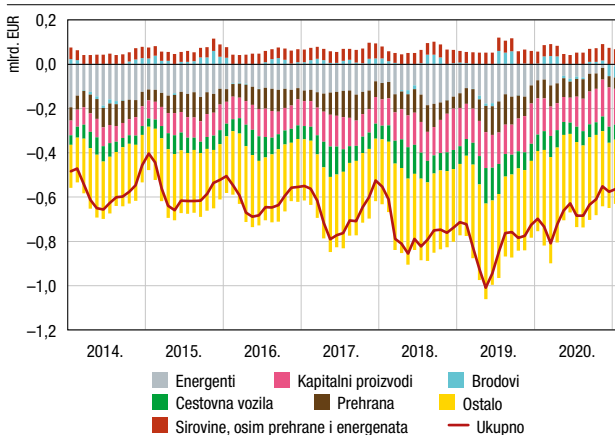

Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

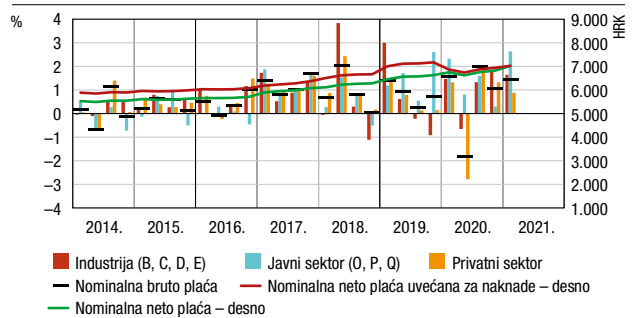
Slika 16. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. rabe se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Podaci o zaposlenosti revidirani su unatrag od siječnja 2016. do prosinca 2019. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a).
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

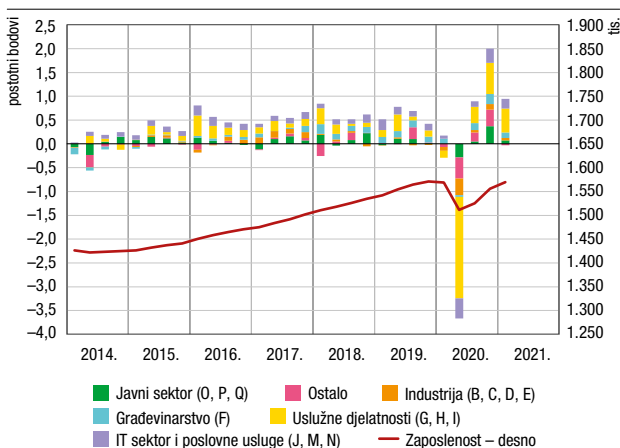
Slika 14. Saldo robe razmjene po skupinama proizvoda

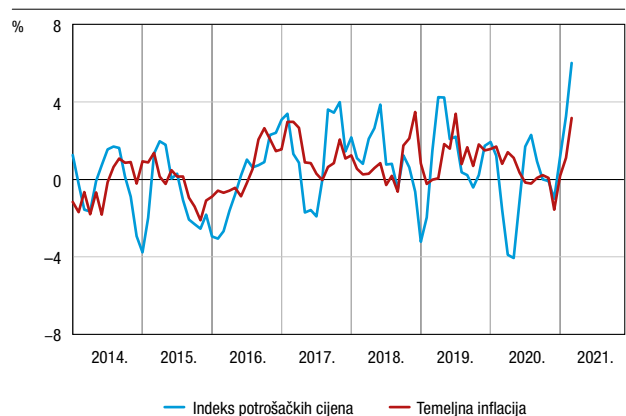
Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno sa siječnjem 2021.
Izvor: DZS

Slika 17. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima
NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci o prosječnim plaćama isplaćenima u veljači 2020. izračunati su prema ekvivalentu punoga radnog vremena, a prije se prosječna plaća računala tako da se ukupne isplate podijele s brojem zaposlenih koji su primili te isplate (zaposleni koji su radili manje od 80 sati mjesečno bili su isključeni). Podaci o plaćama u 2019. prema načelu ekvivalenta punoga radnog vremena objavljeni su u analitičke svrhe. Podaci o isplaćenim naknadama prije 2016. godine procjena su HNB-a.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

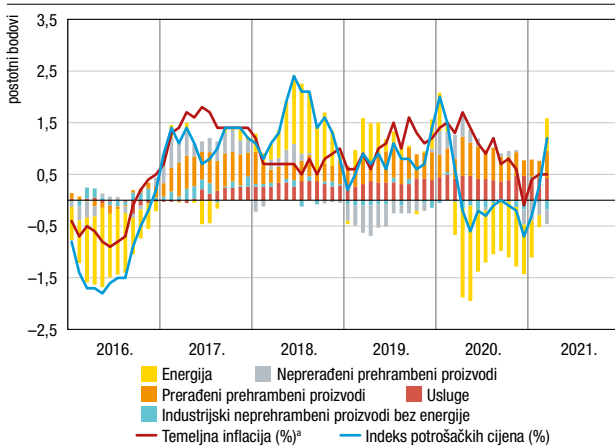
Slika 15. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 18. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenta inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

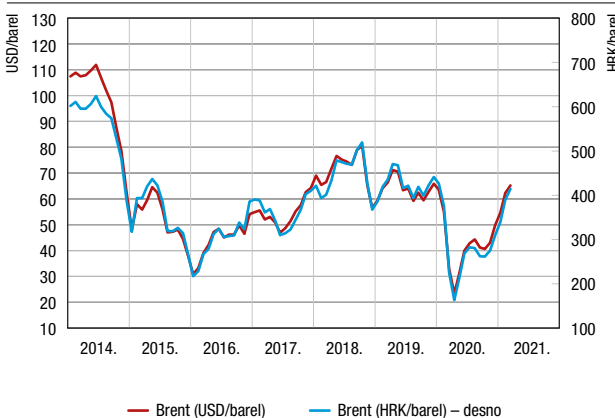
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	II.21.	III.21.	III.20.	III.21.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	0,3	1,2	0,2	1,1
Energija	-1,4	3,9	-3,2	2,0
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	-3,4	-3,3	0,8	0,9
Prerađeni prehrambeni proizvodi	1,3	2,2	0,1	1,1
Industrijski prehrambeni proizvodi bez energije	0,1	-0,7	2,8	1,9
Usluge	1,7	1,7	-0,1	-0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	0,5	0,5	1,0	1,1
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	0,2	3,2	-1,9	1,0
Cijene sirove nafte Brent (USD)	13,2	97,6	-40,0	4,7
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, USD)	46,7	54,3	-2,0	3,1

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

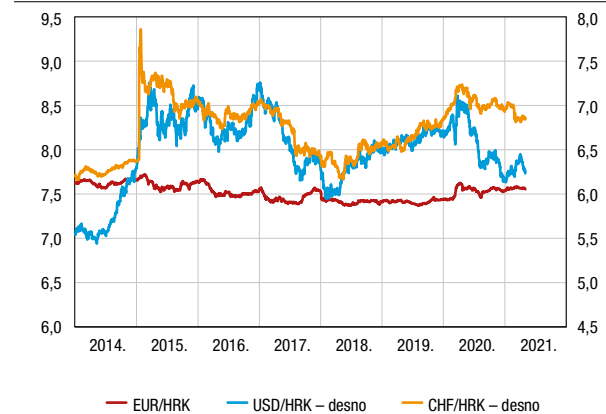
Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 20. Cijene sirove nafte (Brent)

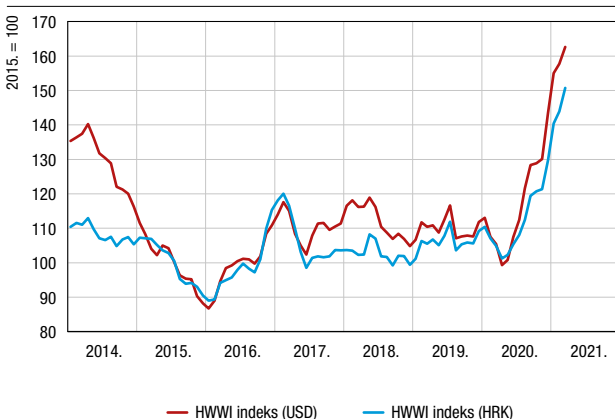
Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku srednji tečaj HNB-a

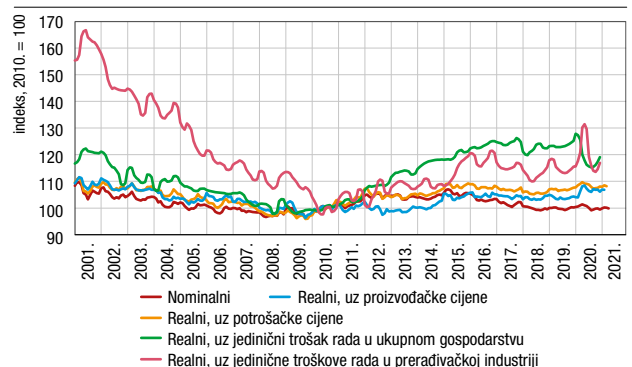
Izvor: HNB

Slika 21. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

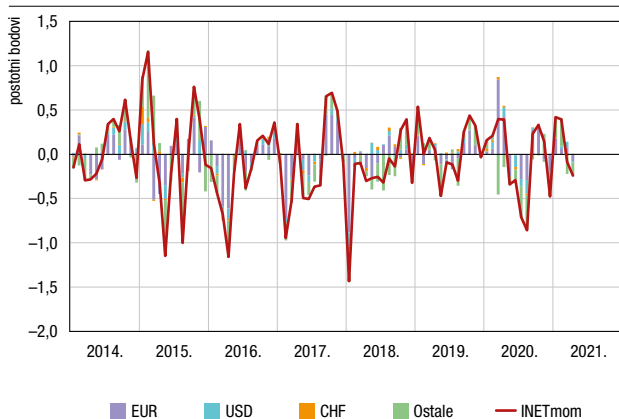
Slika 23. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izraženo kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

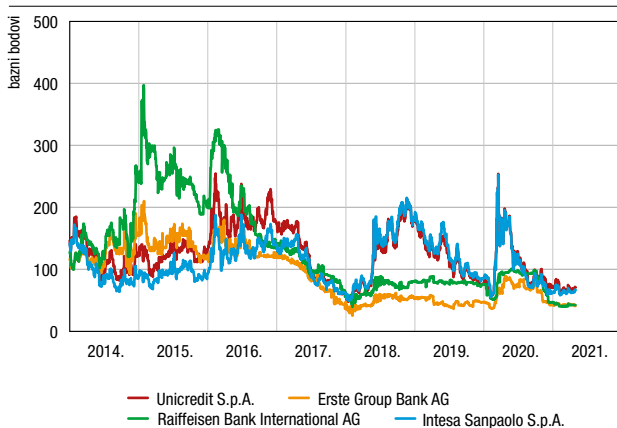
Slika 24. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.

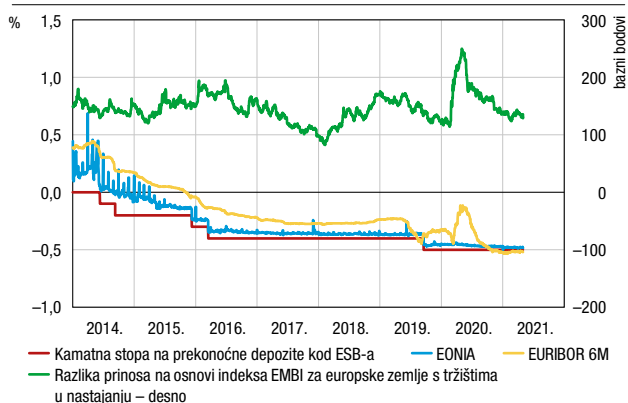
Izvor: HNB

Slika 27. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

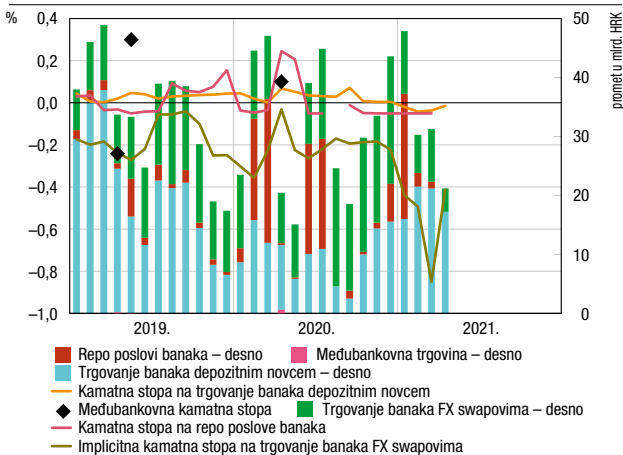
Slika 25. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

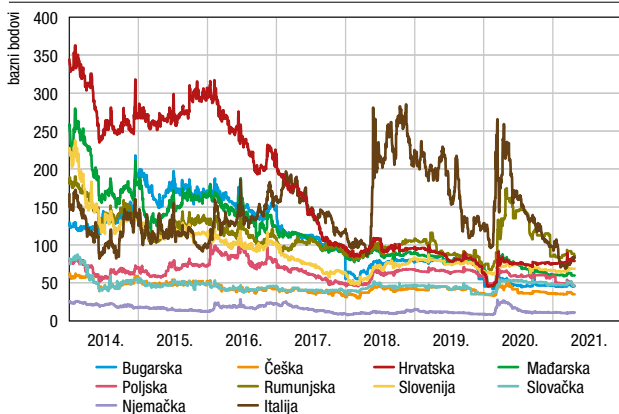
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 28. Prekonočne kamatne stope i prometi

Izvor: HNB

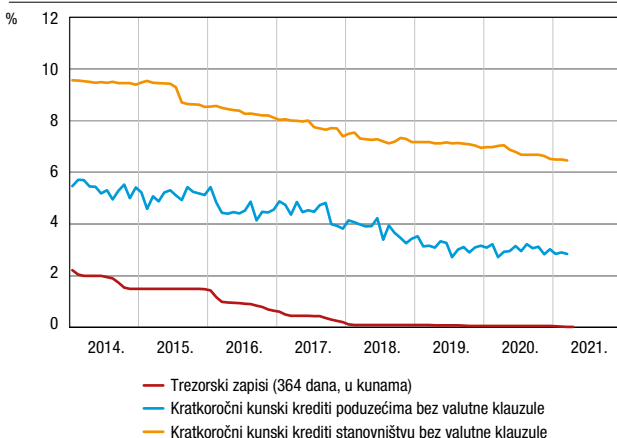
Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

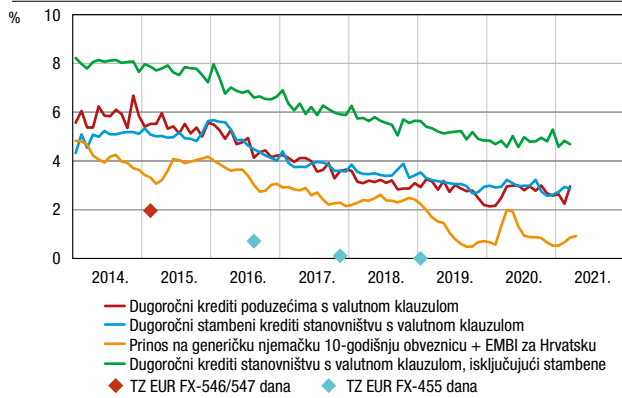
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 29. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

Izvori: MF; HNB

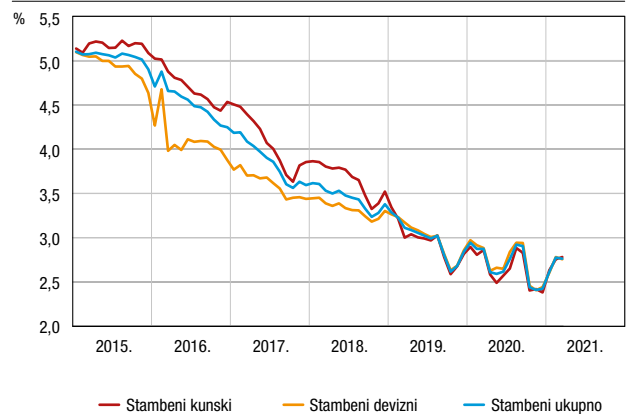
Slika 30. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

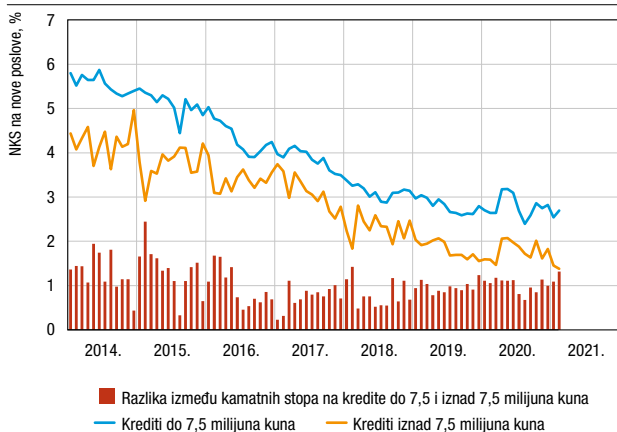
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

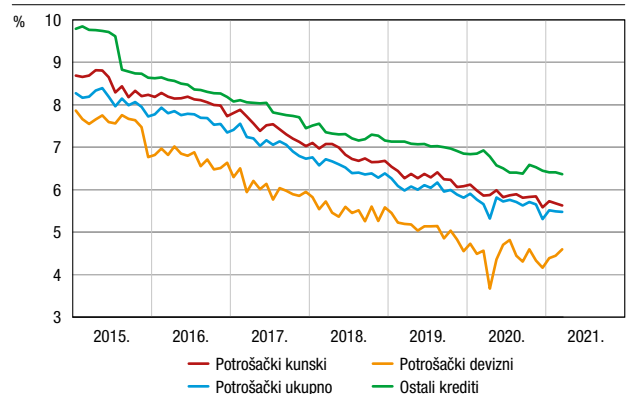
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

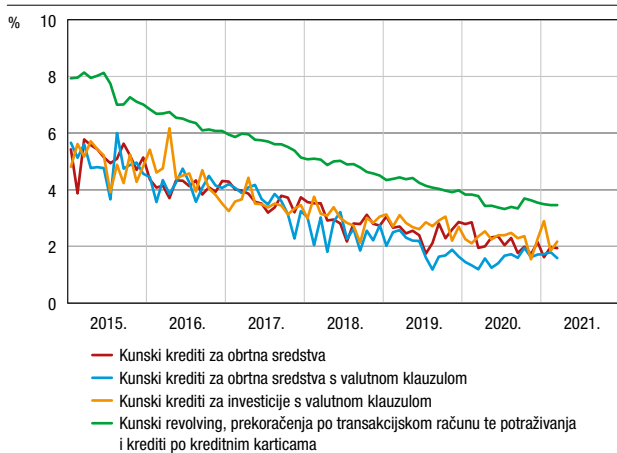
Slika 34. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

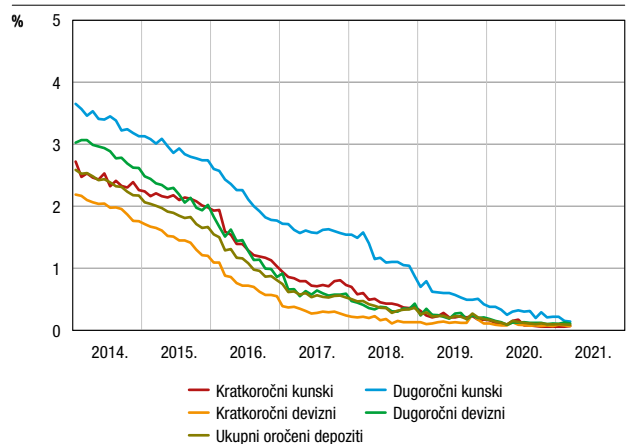
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

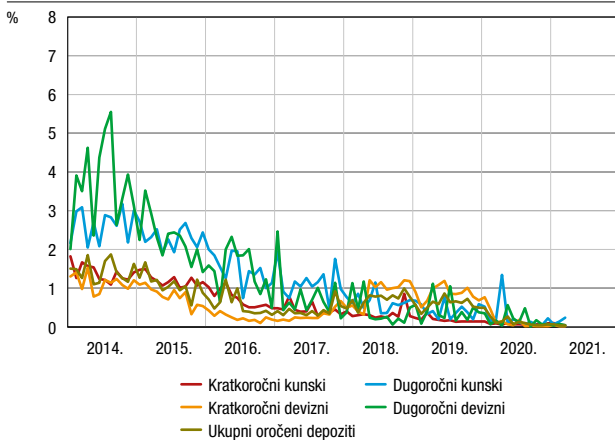
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

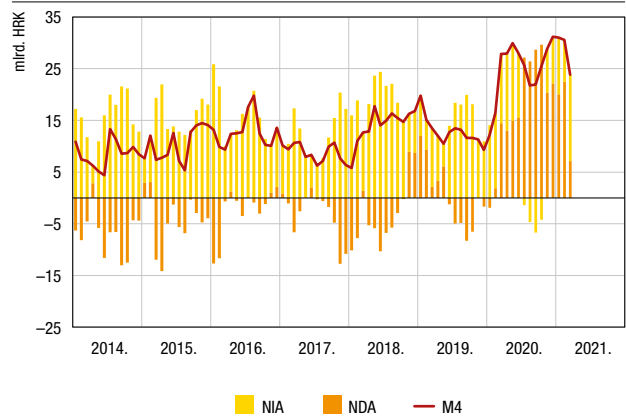
Izvor: HNB

Slika 36. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

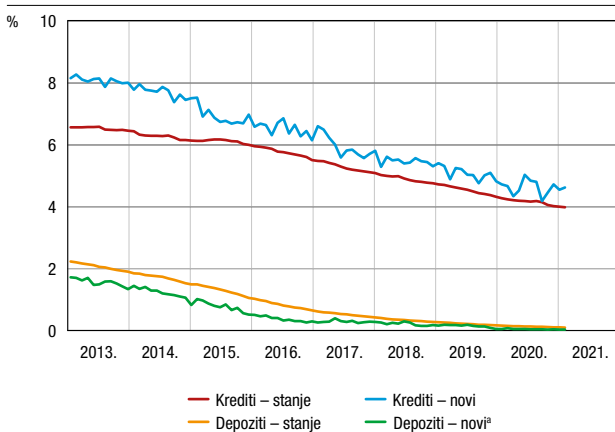
Izvor: HNB

Slika 39. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

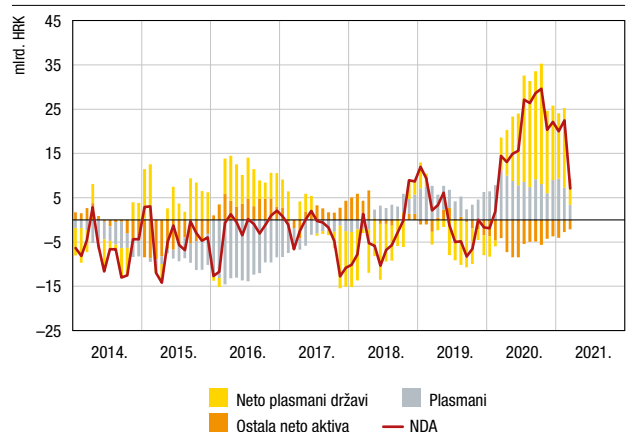
Izvor: HNB

Slika 37. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

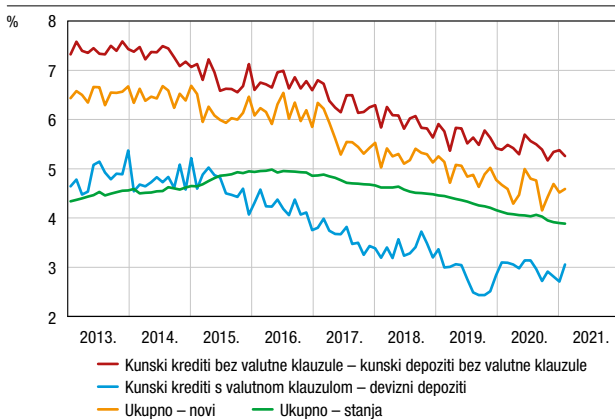
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 40. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

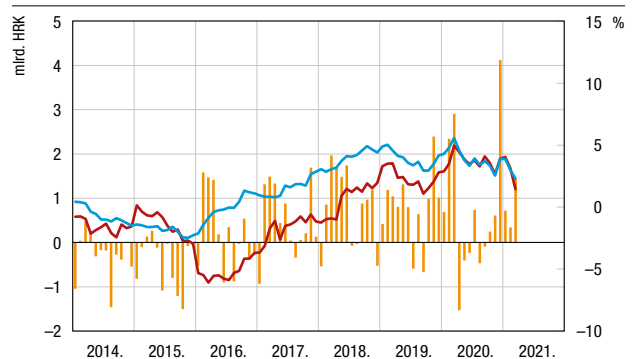
Slika 38. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

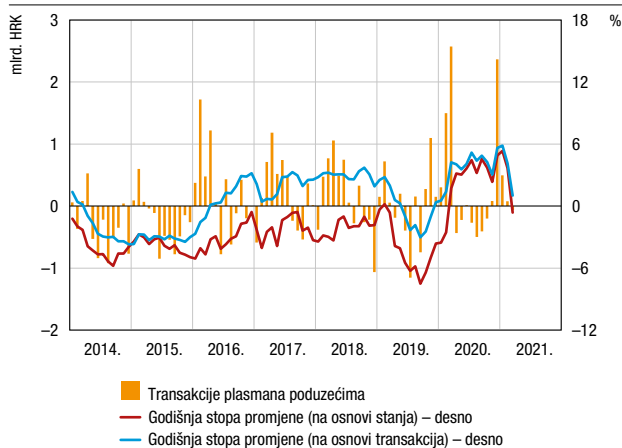
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani

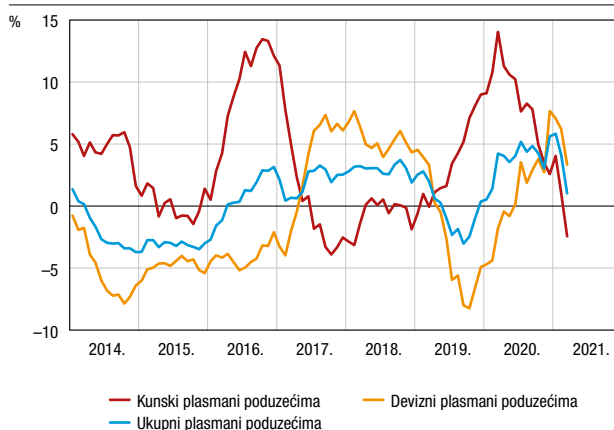
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani poduzećima

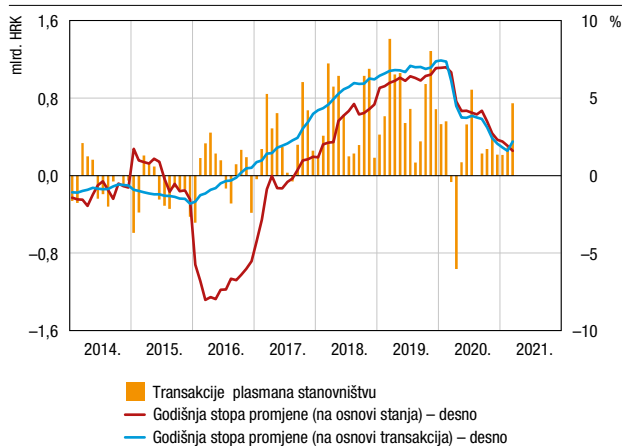
Izvor: HNB

Slika 45. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

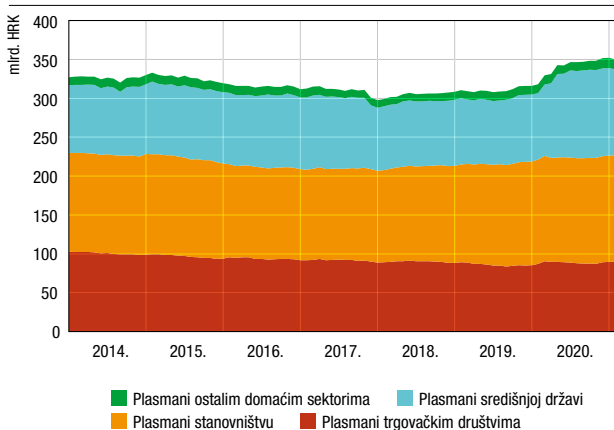
Izvor: HNB

Slika 43. Plasmani stanovništvu

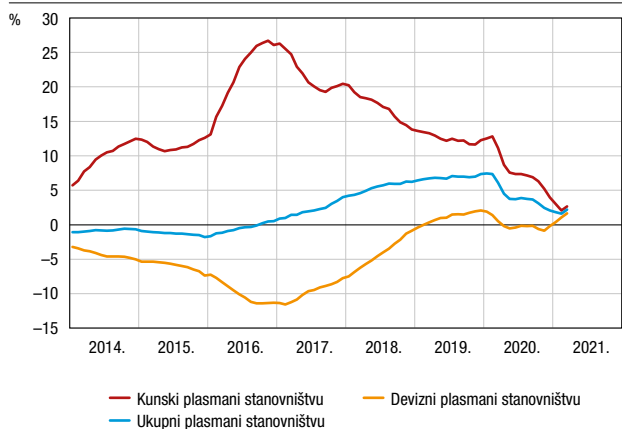
Izvor: HNB

Slika 46. Struktura plasmana monetarnih financijskih institucija

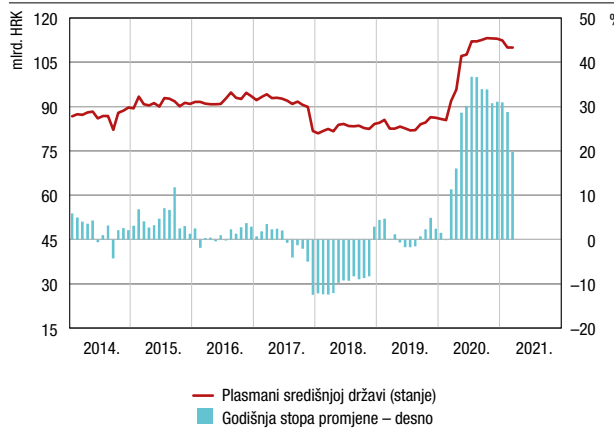
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

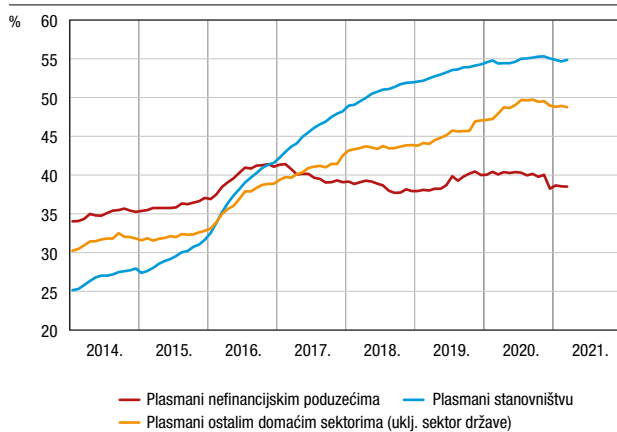
Izvor: HNB

Slika 47. Plasmani monetarnih financijskih institucija središnjoj državi

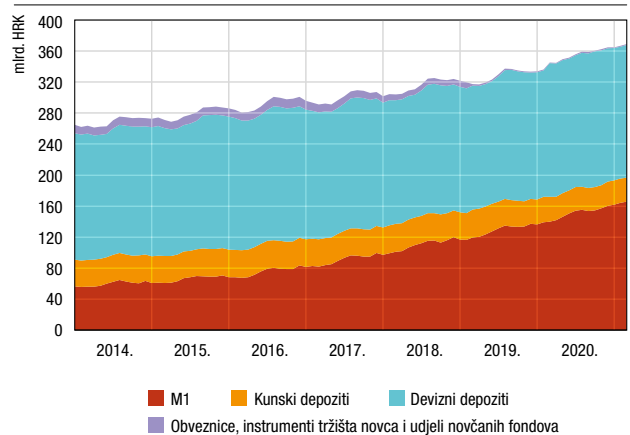
Izvor: HNB

Slika 48. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

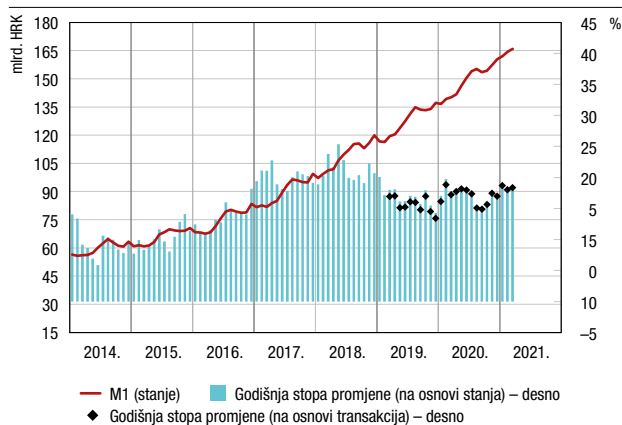
Izvor: HNB

Slika 51. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

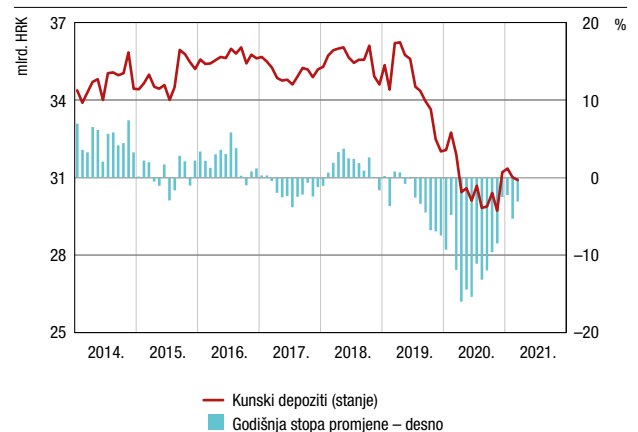
Slika 49. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

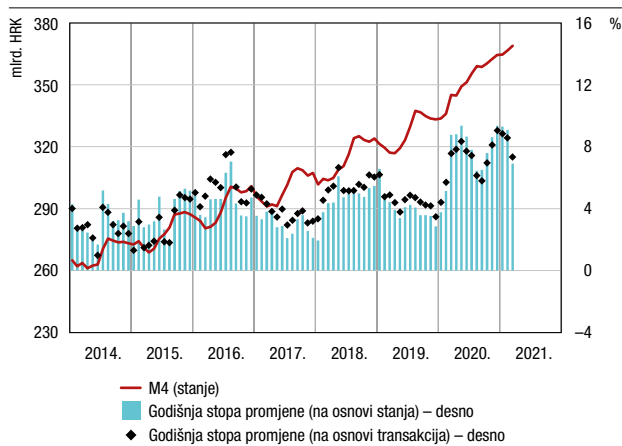
Izvor: HNB

Slika 52. Kunski štedni i oročeni depoziti

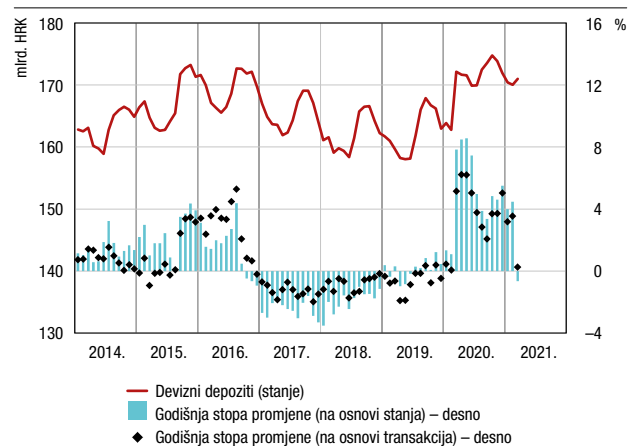
Izvor: HNB

Slika 50. Ukupna likvidna sredstva (M4)

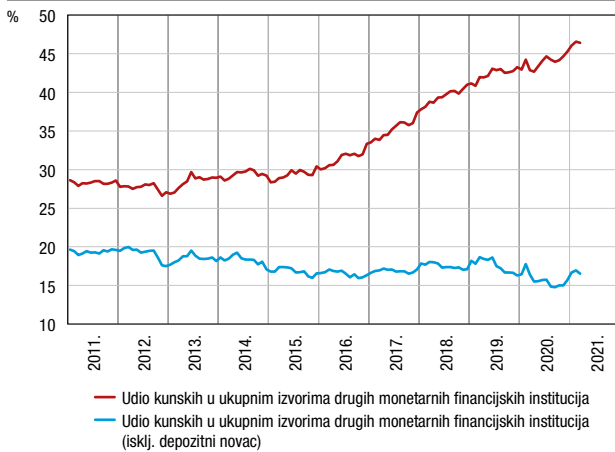
Izvor: HNB

Slika 53. Devizni depoziti

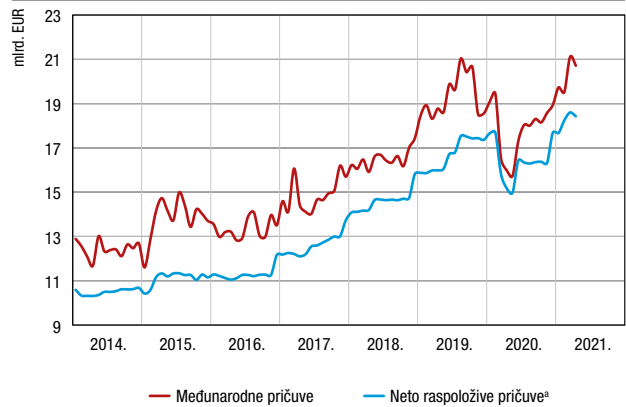
Izvor: HNB

Slika 54. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

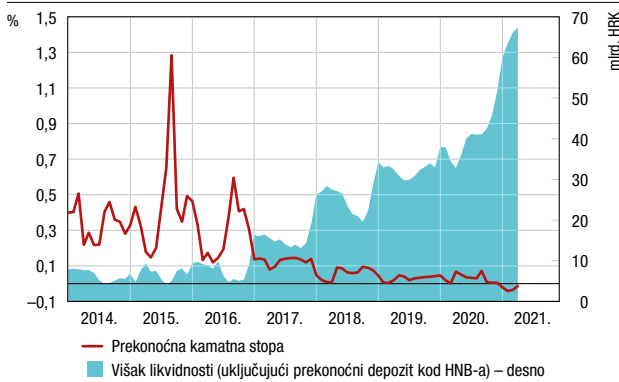
Slika 57. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 55. Likvidnost banaka i prekoćna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve. Prekoćna kamatna stopa do kraja 2015. odnosi se na prekoćnu međubankovnu kamatnu stopu, a od početka 2016. odnosi se na prekoćnu kamatnu stopu na trgovanje banaka depozitnim novcem.

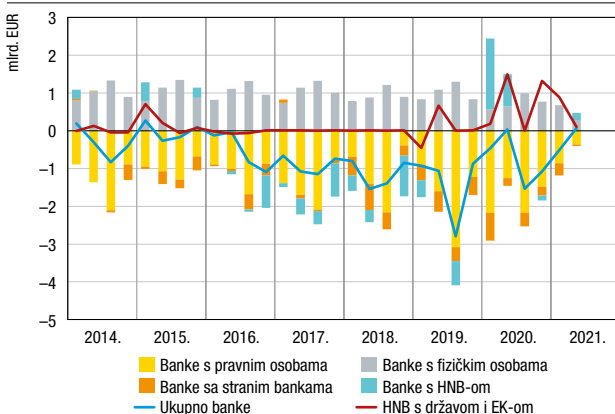
Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2019.	2020.	Indeksi	
			2019./2018.	2020./2019.
Tekuće transakcije	1.519,9	-379,0	162,6	-24,9
Kapitalne transakcije	1.114,5	1.316,1	154,0	118,1
Financijske transakcije (bez pričuva)	1.473,8	176,9	741,4	12,0
Međunarodne pričuve HNB-a	989,4	603,5	64,0	61,0
Neto pogreške i propusti	-171,2	-156,7	-201,8	91,5

Izvor: HNB

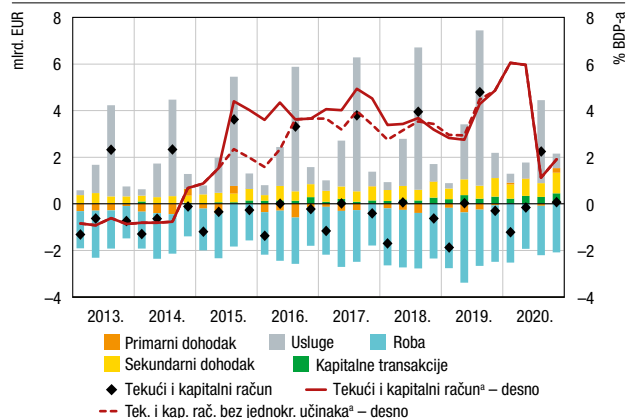
Slika 56. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za drugo tromjesečje 2021. odnose se na travanj.

Izvor: HNB

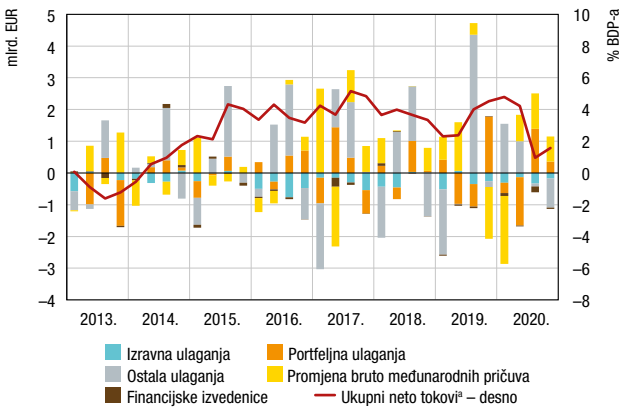
Slika 58. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

^a Zbroj posljednjih četiri tromjesečja
Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski franak u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

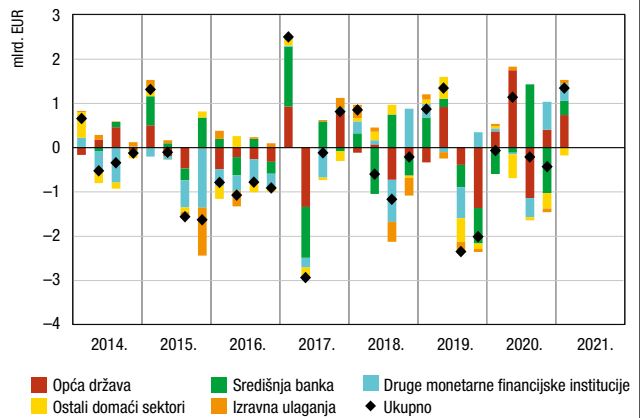
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
 Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

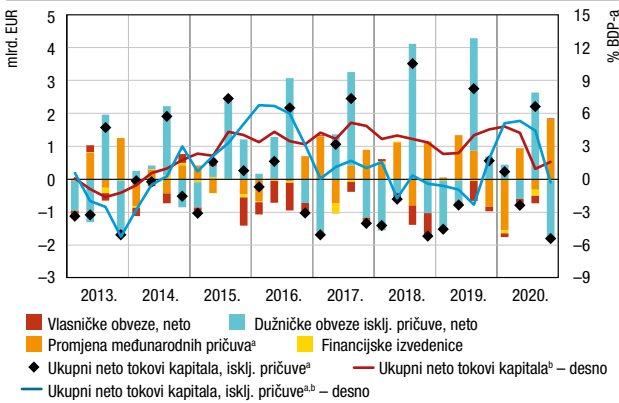
Slika 62. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Slika 60. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

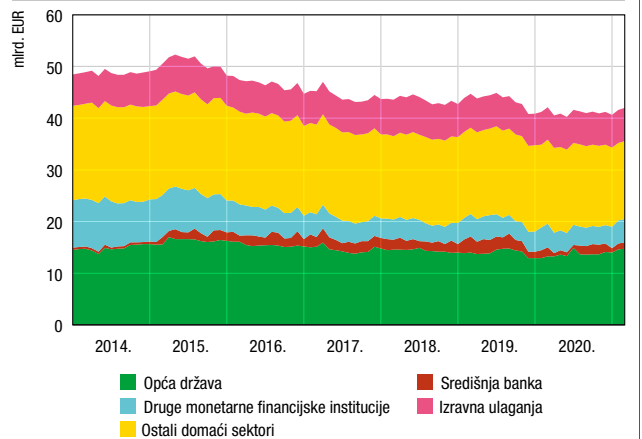

^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
 Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

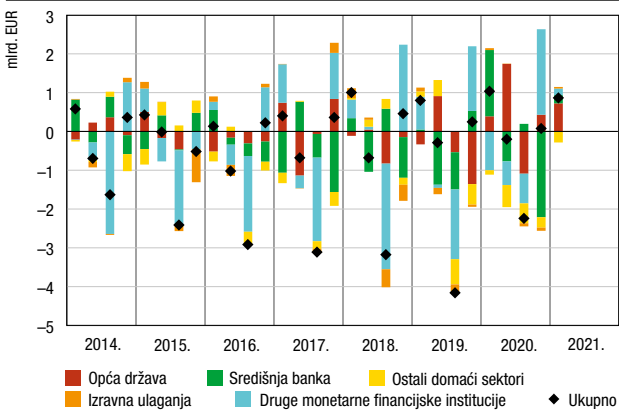
Slika 63. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno s veljačom 2021.

Izvor: HNB

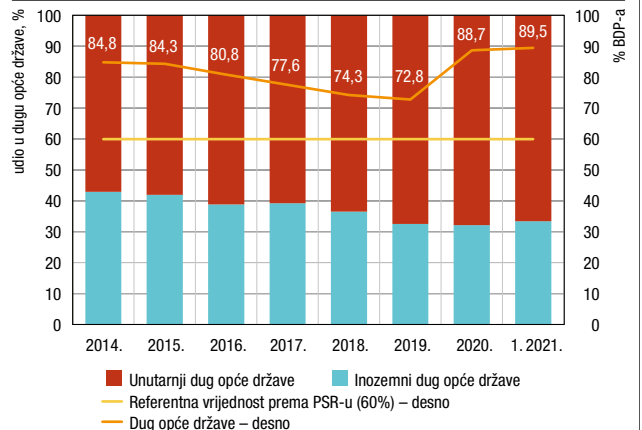
Slika 61. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjen za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Slika 64. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države
prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – XII. 2019.	I. – XII. 2020.
Ukupni prihodi	190.912	178.459
Izravni porezi	26.683	25.076
Neizravni porezi	81.285	70.704
Socijalni doprinosi	47.366	45.069
Ostalo	35.579	37.610
Ukupni rashodi	189.713	205.958
Socijalne naknade	62.197	64.637
Subvencije	6.195	14.242
Kamate	8.907	7.404
Naknade zaposlenicima	47.845	50.380
Intermedijarna potrošnja	33.675	32.376
Investicije	17.366	20.707
Ostalo	13.528	16.213
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	1.199	-27.499

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. - XII. 2018.	I. - XII. 2019.
1. Prihodi	148.629	160.186
2. Prodaja nefinancijske imovine	605	1.069
3. Rashodi	142.139	152.827
4. Nabava nefinancijske imovine	4.329	5.978
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	2.767	2.450

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	I. 2020.	I. 2021.
Ukupna promjena duga	-1.196	2.645
Promjena unutarnjeg duga	-1.631	-2.395
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-598	46
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	-600	-2.409
– Krediti	-415	-29
Promjena inozemnog duga	435	5.040
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	0	100
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	515	2.826
– Krediti	-80	2.114
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	-71	86

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod	potr.	– potrošnja
BDP	– bruto domaći proizvod	PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
BDV	– bruto dodana vrijednost	PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)	RH	– Republika Hrvatska
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	SDR	– posebna prava vučenja
BZ	– blagajnički zapisi	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	tis.	– tisuća
dep.	– depoziti	T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
d. n.	– drugdje nespomenuto	TNZ	– Tržište novca Zagreb
DZS	– Državni zavod za statistiku	tr.	– tromjesečje
EK	– Europska komisija	TZ	– trezorski zapisi
EMU	– Ekonomska i monetarna unija	val.	– valutni
engl.	– engleski		
ESB	– Europska središnja banka		
EU	– Europska unija		
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)		
fik.	– fiksni		
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja		
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost		
HAC	– Hrvatske autoceste		
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste		
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju		
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HPB	– Hrvatska poštanska banka		
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)		
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)		
Ina	– Industrija nafte d.d.		
ind.	– industrijski		
IPC	– indeks potrošačkih cijena		
JTR	– jedinični troškovi rada		
MF	– Ministarstvo financija		
mil.	– milijun		
mlrd.	– milijarda		
MMF	– Međunarodni monetarni fond		
NDA	– neto domaća aktiva		
NIA	– neto inozemna aktiva		
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti		
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)		
OP	– obvezna pričuva		
PDV	– porez na dodanu vrijednost		

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak